

PREDGOVOR

Pravni položaj maloljetnih učinilaca krivičnih djela u krivičnom postupku razlikuje se od pravnog položaja punoljetnih učinilaca, i to u svim pravnim sistemima. Istorijski gledano, razvoj ovog instituta u krivičnim zakonodavstvima kretao se u pravcu sve većeg razlikovanja i postepenog odvajanja od opšteg krivičnog prava. Karakteristika ovog postupka sastojala se u blažem kažnjavanju maloljetnih učinilaca krivičnih djela. Ovakav slijed doveo je do toga da u modernom krivičnom zakonodavstvu imamo za posljedicu izricanje posebnih sankcija za maloljetnike. Danas možemo govoriti o maloljetničkom krivičnom pravu kao o posebnoj grani krivičnog prava. Doprinos u razvoju instituta povlaštenog položaja maloljetnika u krivičnim zakonodavstvima dali su i standardi utvrđeni od strane Ujedinjenih nacija.

Najznačajniji doprinos razvoju globalnih standarda u ovoj oblasti dala je Konvencija UN o pravima djeteta (1989), koja je prvi sveobuhvatni dokument kojim se garantuju prava djeteta u svim segmentima života i jedan je od rijetkih instrumenata koji je skoro u potpunosti prihvaćen i na globalnom planu. Konvencija detaljno tretira politička, građanska, ekonomska, socijalna i kulturna prava iz perspektive djeteta. Naročita pažnja u ovom dokumentu posvećuje se pravima djece koja su došla u sukob sa zakonom i naglašava potreba postupanja prema njima kao prema ravnopravnim ljudskim bićima, što uključuje napuštanje rigidnog *parens patriae* odnosa koji ograničava njihove mogućnosti da izraze svoje mišljenje i učestvuju u svim aktivnostima koje se tiču njihovog života. Stoga je imperativ za države ugovornice da poštuju i osiguravaju utvrđena prava svakog djeteta koje se nalazi pod njihovom jurisdikcijom, bez diskriminacije po bilo kojem osnovu.

Bosna i Hercegovina, kao država ugovornica ovog međunarodnog ugovora, obavezna je prema međunarodnom pravu da implementira Konvenciju UN o pravima djeteta, što znači da mora uskladiti svoje zakonodavstvo sa odredbama ovog instrumenta, ali i preduzeti sve neophodne korake da osigura efikasnu implementaciju ugovornih odredaba. Provjeru napretka koji su strane ugovornice postigle u implementaciji utvrđenih obaveza vrši Komitet za prava djeteta, tako što periodično razmatra izvještaje država ugovornica o mjerama koje su usvojile s ciljem ostvarivanja prava priznatih Konvencijom. Nakon razmatranja izvještaja, Komitet usvaja "zaključne napomene" –